

מסורת הש"ס

אור לארבעה עשר

פרק ראשון פסחים

ג.

עין משפט
נר מצוה

ה א מ"י פ"א מהלכות
מחוסרי כפרה הלכה ח
מ"י עין י"ח:
ו ב מ"י פ"י מהלכות
מעשה הקרבנות הל' ו:
ז א מ"י פ"י מהלכות
פסולי העוקשין הלכה
ד:
ח ד מ"י פ"ב מהלכות
פסלה הלכה ז (פ"ב)
מלה' עשבה ה"ז טור
א"ח ס' מ"ד:
ט ה מ"י שם הלכה ד
טו"ש פ"א ס' מ"ד
ס"ק א:

מוסף רש"י

המפלת אור לשמונים
ואחד. שילת נקבה, לאור
פ"א שיהיה ראוי למחר
להביא כפרתה, הפילה
(ברכות ז'). בית שמאי
פוטריין מקרבין. מלכה
ז', אש"ל דלחמץ מלחמץ
הוא, האילו וללה הוא
ולא יאכל שנה ראיה
לקרבן, וללה מחוסר זמן
קרבן הוא, דמצינן ביום
זמון, הלכך לענין קרבן
כתוב מלחמץ דמי (שם),
מאי שנא אור פ"א
מיום פ"א. דלדאי חייבת
(שם), אם שיהיה לו
לשומא. שחרי אסמ
מודים שמקשיב חממה
של יום פ"ו כלו ימי טוהר
שנה, ואם חממה כליל
פ"א טמאה (שם), מה
להלן לילה אחר היום.
דמצינן מתורה (ויקרא ו')
לא ימות ממנו עד בקר,
הא כל הלילה נאכל, אף
כאן כעלמין מהל לילה
לשון יום הממנו (ובבבלי
(ו') ת"ל כו' וממחרת
היגות עד יום, גבי
הפילה כמצינן בקדושין
מסין, ביום זמנה יאכל
וממחרת והיגות עד יום,
נעור שהוא יום טמא
(שם). יבול ישרף מיד.
לאור שלש, האילו ועבר
זמן אשכנז (שם), מה
להלן. תיכף נאכלת
לחמץ, תיכף לאכילה
שירפה. דמצינן גבי
מילואים וגם יומר מנשר
מילואים וט' (שם), אור
של יום הכפורים. (ל' י'
ליל עשומה (דמא ח').

מוסף תוספות

א. לומר דאין שרף לאור
שלישי. מוס' ר"פ. דכי
היכי דחתם לילה אחריו
והיכף לאכילה שירפה,
הכי נמי בשלמים. מי
ה"ן. שאין מביאין קדשים
לביה הפסול. מצינן
חלואה. ועין מוס' הל"ש,
ג. עד בקר של יום ג'. מוס'
הל"ש. ד. אם לא שרפו
ביום. מי ה"ן. ה. מה
דאכא דינא בהדיה. שם.
ז. שהרי בזה קראו מרכב
פ"י כתב מרכב בהדיא
בקרא. מוס' הל"ש.

רבינו חננאל

שנחשטין ובלילה נאמר
וכין שחשטין גמור,
באכילתו הייתי אומר
הוא זה הנפלא, שיהיה ביום
ובלילה, ואלא כליה.
ש"מ אור אורחא הוא ש"מ. ועוד ת"ש אור יום הכפורים מתפלל שבע ומתורה שחריה וכו'. ועוד ת"ש שבע דתנא דבי שמואל
לילי ארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, ש"מ אור אורחא הוא שבע מינה. ותנא דירן אמאי קרי ללילה אור, ואמרין
לישנא מעליא, כלומר לא בעי למיתנא לילה שהוא חשך, אלא קראו לחשך אור, כגון הני דקרו לסמיא סמיא בתנא, ורמב"ר
אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שחרי עקם הכתוב שמונה אחריות, שנאמר וכן הבחמה אשר איננה טהורה שהן י"ג אחריות,
ואלו כתב הטמאה ה' ד', ומפני מה הוסיף שמונה אחריות משום שלא להזכיר שם טומאה, ש"מ כי כן הורב
הזכיר מכל דבר מגונה. ודבריו רב פאז ורבינו אבי דברים, התורה נאכלת בו אית
אשר ירכב עליו הוב טמא. ובאשה כתיב. וכי אשר תשב עליו טמא. ומפני מה לא הזכיר באשה מרכב, שהמרכב הוא
בפיסוק רגלים, והוא דרך גנאי באשה הזכרת פיסוק רגלים במקום שאפשר לו הדבר להזכירו בלשון שבה, אבל ברכיבה
הגמל ורכיבה בו שהוא משרם פחד שמתיירא לרכוב דרך עיניה שלא תפול, אי אפשר שלא להזכיר רכיבה, אין עליו כלום.

המפלת אור לשמונים ואחד. בכריתות צפרק קמא. דקיימא לן^א ואת
תורת היולדת^ב מנלמד שמצינא קרבן אחד על ולדות הרבה יכול
שתביא על הלידה שלפני מלאות ועל הלידה שלאחר מלאות קרבן
אחד ולא יותר תלמוד לומר זאת שאם ילדה לאחר מלאות כגון
שעברה לסקו שבעיים של נקבה
ונתעברה והפילה אם תוך מלאות
הפילה נפטרת בקרבן אחד ואם
לאחר מלאות הפילה כבד נתחייבה
בקרבן הראשון קודם לידה שניה
ולבסוף מלאות של לידה שניה
תביא שתי קרבנות. ואם הפילה ליל
של כניסת שמונים ואחד שכבר
עברה מלאות שלה אבל עדיין אינה
ראויה להבאת קרבן שאין קרבן
נשחט כלילה: ביום הלל מחייב.
שתי קרבנות דלאחר מלאות קרינא
בה וצית שמהי פוטריין אורחא בקרבן
אחד כדמפרש טעמייהו: מאי שנא
אור שמונים ואחד מיום שמונים וא'.
הלא אתם מודים לנו שאם לא הפילה
הלילה והפילה למחר שחייבת אף
כשהפילה אור לשמונים ואחד נתחייב
שהרי לכל דבר זמן היום והלילה שזים:
אם שיהיו לו לעומתם לא יסוף לו
לקרבן. כמצינא. ועוד ראיה אחרת
דהאילו וזהו לו לעומתה שעד שקיעת
החמה של שמונים דמיה טהורים ואם
מראה לאחר שקיעת החמה דמיה
טמאין כאילו היא רואה למחר ולמה
לא יסוף לו אף לקרבן שכשם שאם
תפיל למחר נתחייב לו קרבן נתחייב על
הוולד של לילה. ומשום צית שמהי
במסכת כריתות^א: היא שניה לא אם
אחרתם ביום שמונים ואחד שכן
יאתה לשעה הראויה להביא בה קרבן
לפיכך נתחייבה בקרבן הראשון וזכר
אין לידה השניה נפטרת זו תאמר
מפלת אור לשמונים ואחד שלא
יאתה מדי וולד הראשון לשעה
הראויה לקרבן והדמים שאתם
אומרים אינן מוכיחים שהרי הפילה
תוך מלאות דמיה של לידה טמאין
ופטורה מן הקרבן: אור לשלישי.
לאור כניסתו של שלישי. ה"ג גרסינן
אור לשלישי ואשלמים קאי דמצינן בזה
ביום זמנה יאכל וממחרת וזהו
לשורפו לזכור של שלישי יכול היא
נאכל ליל שלפניו: וזכרים נאכלים
ליום אחד. תודה דמצינן ביום קרבנו
יאכלו ושלמים נאכלים לשני ימים מה
להלן לילה אחר היום דמצינן בגופיה
דקרא לא יימת ממנו עד צוקר הא כל
הלילה אוכל וכן פסק לא תותירו

ממנו עד צוקר [שמות פ'] אף כן לילה אחר הימים הכתובים זה: פ"ל וממחרת והנוטר עד יום צעוד. שהוא יום ממחרת אוכל ולא משתחשך: מה
להלן סיפק לאכילה שירפה. שכלה זמן אכילתו ממחיל זמן שירפה כדמצינן [שם] והנוטר ממנו עד בקר באש תשרפו: אף כן. זמן אכילתו כלה
עריבת כדאמר ושרף כלילה: תלמוד לומר. בזה את אהרן ביום השלישי באש ישרף. כאן לא נאמר עד יום אלא ביום משום דהאי קרא
לא איירי בזמן אכילה אלא בשירפה להורות שצדו הוא נשרף ולא כלילה וקרא דלעיל בקדושים תהיו: באפסיה דרז הונא קרו. לאורחא
גהי: מאי טעמא לא הני לילי. כדמצינן דבי שמואל. ומשני אלישנא מעליא קא מיהדר שמונה ודך נקיי הדעת לספר בלשון נקיה: דבי
מוגוה. לאו משום דלילי דבר מגונה הוא והא דר' יהושע בן לוי צעמא איתמר ומיהו שמעינן מינה לשון חכמים לחזר אחר לשון זכר
ונקי: אשר איננה טהורה. ולא כתיב בהמה הטמאה הרי שמונה אחריות עקם הטמאה חמשה אחריות הן אשר איננה טהורה
שלש עשרה אחריות. ואע"ג דבאורייתא כתיב טמא שני אורחיה צמד דוכתא למדך לחזר על לשון נקיה: אשר לא יסוף טהור. הוה
ליה למיכתב איש טמא וכו' נמי משוית נקיה טמא שני במפלת יום פ"א, כך חייבת קרבן שני המפלת לילי פ"א, ומדקאמר
לא חקר הוא: כי אמר מקרה. טמא הוא לכתוב ולשחוק ויש כאן עיקוס י"ג אחריות: צוצ. כתיב (ויקרא טו) וכל ההרבה אשר ירכב וצאשה
כתיב (שם) או על הכלי אשר היא יושבת לפי שאין הגון להזכיר רכיבה ופיסוק רגלים צאשה ואע"פ שהמרכב והמושב שוין בשניהם: ופסח
לשון ערומים. מזהו עליך כך: צורר מללו. ל' נקי ומצורר: מאי ואומר. למה לו ואומר הא נפקא ליה מקמא: ה"ק ובי סימא ה"מ דבאורייתא.
תורה הקפידה בלשונה שילכתה מפי הגבורה אבל חכמים צמחיה וצרייתה אין להקפיד על לשון: פ"ג ופסח לשון ערומים. שמענו שהערומים
צוחרי לשון הם: משום ציעפוסא דגמלים. שהוא גצוה וממיתא שלא תפול אורחיה דאשה לרכוב כדי שתהא מחזקת בו צידים ורגלים:

גליון הש"ס
גם' שחרי עקם הכתוב.
ע"י מדכר רבה רש"י פ'
אמור:

רבינו חננאל

ועוד יש משנה אחרת כי
אור אורחא הוא, תתן
בכריתות פ"א מהלכות
לאור שמונים ואחד וכו'
פוטריין מן הקרבן וכו'
מחייבין כו'. פירוש יולדת
נקבה שטבלה אחר י"ד
ושמשה ונתעברה והפילה
לילי שמונים ואחד, כלומר
שלמו פ' יום ימי טהרה,
ובמבואי' ה' בלילה לילי
יום פ"א הפילה, ביש
פוטריין מן הקרבן על זה
הנפל שחיו אומרים הקרבן
שורף מביאה על הלילה
פוטרי זה הנפלא, שיהיה ביום
ובלילה, ואלא כליה.
וב"ה אומרים לילי פ"א כיום פ"א הוא חשוב, הלא אם ראת דם לילי פ"א דם נידה הוא ולא דם טהור, פירוש הנה הלילה
הדיוט שוין לטומאה, כי ראייתה לילי פ"א וראייתה יום פ"א שוין לטומאה נדה היא בין ביום בין בלילה, כך אם הפילה
לילי פ"א כאילו יום פ"א הפילה, וכשם שחייבת קרבן שני במפלת יום פ"א, כך חייבת קרבן שני המפלת לילי פ"א, ומדקאמר
ב"ה מאי שנא אור פ"א מיום פ"א ש"מ אור אורחא הוא ש"מ. ועוד ת"ש דתנא יכול היא ובה השלמים נאכל לאור שלשי
ודין הוא וכו', ונסיב ליה לתלמודא ת"ל והנוטר מבשר הובח ביום השלישי באש ישרף, לומר, ביום אתה שורפו ואי אתה
שורפו בלילה, ש"מ אור אורחא הוא ש"מ. ואע"פ כי מיהו אור מפרשים ראשי דברים, התורה נאכלת בו אית
שנשחטת ובלילה התורה בבקר ושרף, שנאמר ובשר ובה תרות שלמי ביום קרבנו יאכל לא ימת ממנו עד צוקר דינה להאכל
יום שנשחטת בו ובה הלילה, ובקר שהוא תכף לאכילתו, כלומר עכשיו כשנאסר באכילתו תהיה שרפתה, והוה וזכרים נאכלין
ליום אחד, כך וכל השלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד, שנאמר ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת, נאכלין בו ביום